

Сучасний стан вітчизняного ринку молока та молочних продуктів

Н.С. Скопенко, к.е.н., доцент, НУХТ,
А.О. Бовкун, к.т.н., доцент ІПДО
НУХТ

Закінчення, початок в №4 '2011

Сучасний стан вітчизняного ринку молока та молочних продуктів характеризується помірним рівнем консолідації (рис. 1) [4, 7, 8, 10].

Переробкою молока на Україні займається більше 300 підприємств, проте майже 80% ринку контролює 50 заводів, значна частина яких входить до складу великих холдингів.

Експерти вважають, що криза посилить вплив холдингів, оскільки дрібні та середні виробники будуть вимушені по-

кинути ринок. В той же час частки ринку провідних виробників не перевищують 6-9%. В цілому фактично одинадцять компаній утримують 60,3% ринку. Решту ринку розподіляють між собою дрібні компанії та одиничні молокопереробні заводи [4, 7, 8, 10, 11].

На сьогодні найбільш впливовими на українському ринку молока та молочних продуктів є компанії «Юнімілк Україна» (ТМ «Био-Баланс», «Галактон», «Кремез», «Простоквашино», «Украинское»), «Милкиленд-Україна» (ТМ «7-я», «Добряна», «Коляда», «Крынка») та «Вімм-Білл-Данн Україна» (ТМ «NEO», «Веселый молочник», «Домик в деревне», «Слов'яночка»). У 2009 році сумарна частка трьох найбільших компаній галузі на ринку становив-

ла 22%, у 2010 році перша трійка гравців контролювала 21% ринку.

За трійкою лідерів йдуть такі виробники, як «Геркулес» (ТМ «Геркулес», «Добрыня», «Глечик», «Утречко»), «Західна молочна група» (ТМ «Optimal», «Гурманіка», «Молочна родина»), «Лакталіс-Україна» (Lactalis Group) (ТМ «Фанні», «President»), ТОВ «Люстдорф» (ТМ «На здоров'є», «Селянське», «Бурінка», «Тотоша»), «Рейнфорд» (ТМ «Щодня»), «Галичина» (ТМ «Галичина», «Молочар», «Чабаны»), комбінат «Придніпровський» (ТМ «Злагода»), група Danone (ТМ «Activia», «Actimel») [4, 5, 7, 8, 10].

Аналізуючи тенденції концентрації та інтеграції на українському молочному ринку, необхідно відмітити, що найбільш інтенсивно процеси злиття та поглинання мали міс-

Табл. 1. Виробництво основних груп молочних продуктів

Продукція	Обсяги виробництва продукції по роках, тис. т								Абсолютне відхилення			Темп зміни, %		
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2009	2010/2005	2010/2003	2010/2009	2010/2005	2010/2003
Молоко оброблене рідке	645	716	863	818	859	801	758	812	54	-51	167	107,1	94,1	125,9
Вершки	9,9	23,6	21,2	14	14,6	18,4	15,8	13,2	-2,6	-8	3,3	83,5	62,3	133,3
Масло вершкове	137	116	120	104	100	84,8	74,5	79,2	4,7	-40,8	-57,8	106,3	66,0	57,8
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний	57,7	71,3	83,5	93,2	93,2	92,9	84,7	77,8	-6,9	-5,7	20,1	91,9	93,2	134,8
Сири жирні	173	224	274	217	246	238	227	213	-14	-61	40	93,8	77,7	123,1
Продукти кисломолочні	427	467	499	523	534	534	492	477	-15	-22	50	97,0	95,6	111,7

Рис. 1. Частки ринку провідних виробників ринку молока та молочних продуктів України, %

це протягом 2006-2008 років. Це обумовлено швидким зростанням ринку, інвестиційною привабливістю, доступністю дешевого капіталу для поглинання, наявністю вільних коштів, доступністю кредитних ресурсів, високим попитом серед інвесторів. Експерти відзначають, що щорічно з 2001 по 2007 рік місткість вітчизняного ринку продукції з незбираного молока збільшувалася в середньому на 11%. Найбільш високі темпи приросту внутрішнього споживання були характерні для йогуртів (23% на рік) та сирих виробів (27% на рік) [4].

Серед найбільших угод цього періоду необхідно виділити такі: придбання у 2006 році російським інвестиційним фондом Renaissance Capital за 197 млн дол. компанії «Клуб Сиру»; купівлю французькою компанією Bel Group Шосткінського місько-

ти найбільшим в Україні та Росії молочним холдингом з річним оборотом 1,5 млрд євро, частка об'єднаної компанії на ринку молочних продуктів в Україні становитиме 12,2%, в Росії — близько 21%; мають намір об'єднатися компанії «Галичина» та «Західна молочна група»; компанія «Милкленд-Україна» придбала частки в п'яти вітчизняних підприємствах (Миргородський сироварний комбінат, Перший Київський молочний завод, «Молдом», «Іскра», «Ревверс») та заявляє про намір продати Європейському банку реконструкції та розвитку 25% своїх акцій; розширити свою присутність на ринку шляхом придбання молочних заводів в Україні має намір російська компанія «Вімм-Біль-Данн» [4, 5, 7, 8, 10].

В той же час спостерігаються тенденції до дезінтеграції. Так, в середині січня 2011 року акціонери великого виробника молочних продуктів компанії «Молочник» («Укрпродукт Груп», ТМ «Наш молочник», «Народний продукт», «Ваш молочник» та «Верш-

кова долина») прийняли рішення ліквідувати компанію у зв'язку з податковим тиском. Станом на 31 грудня 2009 р. вартість чистих активів компанії становила 18,065 млн грн, сума зобов'язань — 135,473 млн грн. 2009 р. компанія закінчила зі збитком 11,234 млн грн [1].

Також необхідно відзначити, що складна структура ринку відкриває підприємствам широкі можливості для унікального позиціонування й забезпечення конкурентоспроможності, адже жодне молокопереробне підприємство не може бути успішним на всіх сегментах ринку молока та молочних продуктів. Рівень диверсифікації й фінансові параметри діяльності підприємства, його партнерська база й інші чинники повинні забезпечувати цілісність функціонування й сприйняття споживачами образу та товарів кожного конкретного виробника.

Саме тому протягом останнього часу на внутрішньому ринку змінилася структура виробників молочної продукції. Якщо раніше в Україні переважно були об'єднання, що сформовані за територіальним принципом, які виробляли весь спектр молочної продукції — від продукції з незбираного молока до сирів та молочних консервів, то сьогодні відбувається формування нових об'єднань, заснованих на принципі спеціалізації (наприклад, виробництво продукції з незбираного молока, виробництво твердих сирів). На нашу думку, у подальшому українська молочна галузь розвиватиметься шляхом утворення нових спеціалізованих об'єднань, відбуватиметься подальше поглинання невеликих заводів та формування інтегрованих об'єднань. ■

Література

1. Арасланова А. Молоко идет в дефицит / Анастасия Арасланова // Экономические известия. — 2011. — 4 февраля. [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://markets.eizvestia.com/full/moloko-idet-v-deficit>
2. Державна цільова економічна програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 р. №557. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=557-2009-%EF>
3. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Исакова Д. На украинском рынке молочной продукции грядет активизация сделок M&A / Дария Исакова // «Инвестгазета». — 2010. — №25. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.investgazeta.net/archive/770/>
5. Лихолоб С. Как с эмбарго молока... // Информационно-аналитический журнал «Food & Drinks». — 2008. — №4-5. — С. 8–21.
6. Міністерство аграрної політики України Офіційний сайт. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/>
7. Молочные братья. Обзор украинского рынка молока. Исследования компании PR-Service. RUSSIAN FOOD&DRINKS MARKET MAGAZINE [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.foodmarket.spb.ru/archive.php.year=2010&article=1343§ion=4>
8. Мониторинг развития рынка молока та молочних продуктів України / Спілка молочних підприємств України. За ред. Бутенко М.І. — V випуск. — К., 2010. — 100 с.
9. Про затвердження галузевої Програми розвитку молочної скотарства України до 2015 року: Наказ Міністерства аграрної політики України від 10.12.2007 р. №886/128. — Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>
10. ТОП-100. Лидеры бизнеса Украины — десять лет развития экономики Украины. — 2010. — май. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://gorizontmedia.com.ua/lang/ru/izdatelstvo/top-100-lidery-biznesa-ukrainy/>
11. Чухлеб И. Молочный коктейль / И. Чухлеб // Эксперт. Украинский деловой журнал. — 2010. — № 25 (264). [Електронний ресурс]: Режим доступу до журналу: <http://www.expert.ua/>

Складна структура ринку молока та молокопродуктів відкриває підприємствам широкі можливості для унікального позиціонування й забезпечення конкурентоспроможності

го молочного комбінату за суму близько 50 млн дол.; у 2007 році французька компанія Lactalis придбала українську компанію «Фанні» приблизно за 40-45 млн дол., у 2008 р. американський фонд Consorіs Capital за 10 млн дол. купив Великобурульський сироварний завод; у 2009 році британський Monteforte Holding Ltd придбав у кіпрської компанії Ukrfunding Ltd 95,7% акцій Канівського маслосирзаводу (КМСЗ, Черкаська обл.), що входить в корпорацію «Клуб Сиру».

Сьогодні на ринку молочної продукції спостерігається активізація процесів консолідації активів, злиття, що сприяє зростанню ступеня концентрації: в червні 2010 року французька група Danone, видатний виробник молочної продукції у світі, оголосила про злиття свого бізнесу в СНД з виробником аналогічної продукції — компанією «Юнімілк», це дозволить Danone ста-